

لیکونکی: محمد حسن سوایدن (M.Hasan Sweidan)

منبع او دخپریډو نیټه: کریډل «2025-03-07».

ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

اسرائیل: د سلطنت د ساتلو لپاره پاچاووژنی

Israel: Kill the king to preserve the kingdom?

د ننتیا هو واکمنی د اسرائیلو داخلي درزونه او په نړیواله کچه انزوا ژوره کړې، چې د هغه د نږدې متحدینو صبر یې ازمویلی دی. لکه څنګه چې د امریکا په اړه د تل ابیب تکیه زیاتېږي، پوښتنه راپورته کیږي: ایا امریکایان به د خپل سلطنت د ژغورلو لپاره پاچا له واکه لرې کړي؟

Netanyahu's rule has deepened Israel's internal fractures and global isolation, testing the patience of its closest allies. As Tel Aviv's dependence on the US grows, the question looms: will the Americans dethrone the king to save their kingdom?

Photo Credit: The Cradle

د اسرائیلو او امریکایی رسنیو د تبصرو یوه سروی د کارپوها نو په منځ کې مخ په زیاتیدونکی اندیینه څرګندوي چې د اسرائیلو د لومړي وزیر بنیامین ننتیا هو دوامداره واکمني اشغالګر دولت د داخلي او بهرنیو بحرانونو د زیاتولو په لور هڅوي.

د هغه پا لیسې کورني ویشونه ژوروي، ټولنيز او سيا سي يووالي کمزوری کوي. په ورته وخت کې، د سیمه ایزو ننگونو سره د هغه چلند د اسرائیلو نړیوال انزوایاتوي، دا د اوږدمهاله ستراتیژیکو زیان منونکو سره مخ کوي.

نتنیا هو او سیمه ییز گډوډي

د هانس کریستین انډرسن کلاسیک افسانه "د امپراتور نوي جامي" د یو واکمن کیسه بیانوي چې دومره په غرور کې ډوب دی چې هغه په دې باور دوکه شوی چې هغه یو عالی لباس اغوستی دی - یو داسې لباس چې د هغه دوکه بازو درزیا نو په وینا، یوازی هوښیاران یې لیدلی شي.

په حقیقت کې، هغه په سرکونو کې برېښه گرځي، مگر هیڅوک د حقیقت ویلو جرئت نه کوي تر هغه چې یو ماشوم چیغه کړي، "امپراتور برېښه دی!" امپراتور، که څه هم ښکاره شوی، غوره کوي چې خپل لاریون ته دوام ورکړي، داسې وښيي چې هیڅ شی غلط نه دی.

دا کیسه په سیاسي او ټولنیزو چارو کې د ډله ایز انکار لپاره یو نړیوال استعاره گرځیدلې ده. نن ورځ، اسرائیلي مبصرین دا د دې لپاره کاروي چې وښيي چې څنگه د نتنیا هوادعا شوي ځواک و هم دی، پداسې حال کې چې دهغه ناکامی ټولو هغو کسانو ته څرگندی دي چې د لیدلو جرئت لري.

کارل وان کلازویټز، په خپل اصلي کار "د جگړې په اړه" کې، جگړه د "په نورو لارو د سیاست دوام" په توګه تعریفوي. په هر صورت، د کلازویټز څخه یو لږ نقل شوی خبرداری خبرداری ورکوي "لومړی ګام مه پورته کوئ پرته له دې چې فکر وکړئ چې وروستی څه کیدی شي." دا هغه درس دی چې نتنیا هو په دوامداره توګه د خپلو امریکایي لارښودانو څخه د زده کړې په برخه کې پاتې راغلی دی.

د سپټمبر د ۱۱ می له بریدونو وروسته، د بوش ادارې په افغانستان او عراق کې د وتلو لپاره د واضح ستراتیژيو پرته جگړې پیل کړې، چې د امریکا د شرمناکو وتلو پایله یې درلوده. د الاقصی سیلاب عملیا ته د نتنیا هو ځواب په ټوله لویدیځه آسیا کې د ورته بدلونونو لاره هواره کړه. مګر د هغه اصلي ازموینه په هغه څه کې ده چې راتلونکی رځي: د هغه د وتلو ستراتیژي څه ده چې هغه له هغه گډوډی څخه راپورته کړه؟

د تیر کال د هیل په یوه مقاله کې یادونه شوې چې نتنیا هو "د اسرائیلي سیاست په شرایطو کې د یو ماهر سیاسي تاکتیک پوه په توګه شهرت لري ... مګر هغه څه چې څرګند دي دا دي چې هغه یو ناوړه ستراتیژيست دی."

په کورني ډول، د خپل ايتلاف ساتلو لپاره په افراطي متحدينو باندې د هغه تکیه ټولنيز ویش لا پسې زیات کړی او په دولتي ادارو کې یې باور له منځه وړی دی، په شمول د اسراییلو د اردو او استخباراتي ادارو دننه. د اسراییلو د قضا د بیا جوړولو لپاره د نتانیا هو هڅې د اسراییلو د ټولني پراخي برخې، په شمول د امنيتي تا سیسا تو مهم شخصیتونه، په داسې وخت کې چې ملي یووالي نازک دی، جلا کړې.

د هغه د اوږدې مودې ستراتيژي چې حماس ته یې اجازه ورکړه چې د فلسطیني ادارې (PA) په وړاندې یو متوازن توازن رامینځته کړي - چې موخه یې د فلسطیني دولت د رامینځته کېدو مخنیوی و - اوس په حیرانونکي ډول معکوس شوی دی. اسراییلیان پوښتنه کوي، نتانیا هو اوس څنگه ادعا کوي چې غواړي د هغه فلسطیني مقاومت له منځه یوسي چې وده یې، که څه هم د غیر مستقیم چپلونو له لارې، هغه هڅه کوله ډایمنه

سربېره پردې، د هغو ناکامیو مسؤلیت په غاړه اخیستلو څخه د هغه انکار چې د اکتوبر د ۷مې نېټې د پېښې لامل شو - په شمول د ورځې د پېښو په اړه د تحقیقاتو مخه نیول - د غزې لپاره د جگړې وروسته پلان وړاندې کولو کې د هغه لیوالتیا سره یوځای، د خلکو غوسه راپارولې او دا نظرونه یې پیاوړي کړي چې نتانیا هو د ملي امنیت په پرتله خپل سیاسي بقا ته لومړیتوب ورکوي په لنډه توګه، د اسراییلو د مخ په زیاتیدونکي عامه او تاسیساتو د احساساتو له مخې، د اسراییلو د لومړي وزیر هیلې د پاچاهۍ ساتل دي .

د واشنگتن لپاره ستراتيژیک مسؤلیت؟

د نتنیا هو په مشرۍ، اسراییل په زیاتیدونکي توګه منزوي شوی دی. د نړیوالې جنایې محکمې (ICC) لخوا د نتنیا هو او د پخواني د فاع وزیر یوو ګالنت د نیولو امرونو د هغه نړیوال خوځښت نور هم محدود کړ او د تل ابیب ډیپلوماتیک کرکیچ یې ژور کړ.

د هغه د حکومت لخوا د غیرقانوني بیهودي میشت ځایونو تیریدونکي پراختیا او د فلسطین د دولت په اړه د معنی لرونکو خبرو اترو څخه انکار د مهمو عربي شریکانو څخه جلا کړی دی، د سعودي-اسرائیل عادي کول یې له پښو غورځولې او د ابراهیمي تړونونو سرعت یې بیرته راګرځولی دی.

نتنیا هو د هغه سیمه ایز ګډوډۍ په کنټرول کې پاتې راغلی چې هغه یې د ۲۰۲۳ کال په اکتوبر کې پیل کړی و. د غزې او لبنان راتلونکې ناڅرګند پاتې دي، د ایران سره د اسراییلو د شخړې لاره روښانه نه ده، او حتی په سوریه کې د تل ابیب رول مبهم پاتې دی.

په عین حال کې، د نتنیا هو د متحده ایالاتو د زغم غوښتنې او د اوربند د پالیو څخه د مخنیوي لپاره د هغه دسیسو څخه سرغړونه د واشنگتن سره اړیکې ترینګلې کړې دي، چیرې چې هغه په زیاتیدونکي توګه د یو متحد پراخي د خنډ په توګه لیدل کیږي.

تر ټولو مهمه مسله دا ده چې د نټنیا هو واکمني څنگه په واشنگټن باندې د اسراییلو سټراتیژیک انحصار اغیزه کوي. د اکتوبر د ۷ مې نیټې وروسته پېښو د تل ابیب د دې وړتیا څرگنده کړه چې په لویدیځه آسیا کې د امریکا د مستقیم مالي، پوځي او استخباراتي پانګوونې پرته اوږدمهاله شخړه وساتي. په بل عبارت، اسراییل په سټراتیژیک ډول زیان منونکی ښودل شوی - د هغې بریالیتوب یوازې د متحده ایالاتو د نه ماتیدونکي ملاتړ پورې اړه لري.

په نړیوالو اړیکو کې سټراتیژیک افشا کول هغه درجې ته اشاره کوي چې یو دولت تر کومه حده د بهرنیو فشارونو، ګواښونو او انحصارونو لپاره زیانمنونکی دی. د اسراییل امنیت، ثبات او سټراتیژیکي ګټې اوس د متحده ایالاتو په ښکیلتیا پورې اړه لري

د الاقصی سیلاب عملیاتو وروسته، اسراییلیانو په واشنگټن باندې د دوی د تکیې کچه وپېژندله، چې امریکا یې د تل ابیب په استازیتوب په ژوره سیمه ایزه ښکیلتیا کې اړ کړه. دې کار د امریکا د پالیسي جوړونکو ترمنځ مخ په زیاتیدونکي مایوسي راپارولې ده، چې د اسراییلو مخ په زیاتیدونکي انحصار ته د مسؤلیت په توګه ګوري. ځینې اوس پوښتنه کوي: ایا د نټنیا هو اسراییل یو بار ګرځیدلی دی؟

د نټنیا هو په وړاندې مخ په زیاتیدونکي اجماع

سټیون سایمن، د متحده ایالاتو د ملي امنیت شورا کې د منځني ختیځ او شمالي افریقا د چارو پخوانی رییس، استدلال کوي چې د اسراییلو لپاره د امریکا دوامداره ملاتړ نور د متحده ایالاتو سټراتیژیکو ګټو ته خدمت نه کوي. په خپل کتاب کې لوی وهم: په منځني ختیځ کې د امریکا د ارمانونو عروج او زوال، سایمن له واشنگټن څخه غوښتنه کوي چې د تل ابیب سره خپلې اړیکې بیا وازروي.

په امریکا او اروپا کې ډیرې شنونکي اوس نټنیا هو نه یوازې د اسراییلو ډیموکراسی لپاره بلکې د اسراییلو د متحدینو ګټو لپاره یو خنډ ګڼي. ژورنالېست سایمن ټیسډال، چې د ګارډین/څارونکي لپاره لیکي، استدلال کوي چې د غزې په اړه د نټنیا هو بې پروایي د متحده ایالاتو په مشرۍ نړیوال نظم په خطرناکه توګه کمزوری کړی دی. په واشنگټن کې، دا احساس مخ په زیاتیدو دی چې نټنیا هو " په ریښتیا سره د خپل نږدې متحد خبرې نه اوري" - د متحده ایالاتو پالیسي جوړونکو لپاره یوه خطرناکه نښه.

لکه څنګه چې ټیسډال د نومبر په 2023 کې لیکلي وو:

"که پوښتنه د غزې راتلونکې وي، د فلسطین دولت وي، د ایران ګواښ وي یا صادق ډیموکراتیک حکومتداري وي، نټنیا هو یو مسؤلیت دی، اوس د جګړې د مخه په پرتله ډیر."

حتی د متحده ایالاتو د سنا د اکثریت مشر چک شومر - چې یو سخت اسرائیل پلوه
یهودی ډیموکرات دی - تیر کال د نتانیا هو بی ساری عامه غندنه وکړه، اعلان یې وکړ چې
د اسرائیلو لومړی وزیر "خپله لاره ورکه کړي" او د نویو ټاکنو غوښتنه یې وکړه.

دې پس منظر ته په پام سره، بنسټیزه پوښتنه راپورته کېږي: په واشنګټن کې ډیری
اغیزمن غبرونه په زیاتیدونکي توګه پدې باور دي چې د متحده ایالاتو د ګټو ساتنه د
نتانیا هو لري کولو ته اړتیا لري. نو، ایا نن ورځ د سلطنت ساتنه د پاچا څخه د خلاصون
اړتیا لري؟

محمد حسن سوايدن

په درناوي «12-03-2025»

